

ΓΝΩΣΤΑ ΚΑΙ ΑΓΝΩΣΤΑ

Γράφει ο Αντώνης Αμπατζής → ampandonis@gmail.com

Ζαν-Φρανσουά ντε Γκαλώπ, κόμης του Λαπερούζ Γιατί μιλάμε αγγλικά εδώ στην Αυστραλία και όχι γαλλικά

Ο Ζαν-Φρανσουά ντε Γκαλώπ, κόμης του Λαπερούζ ή κόμης ντε Λα Περούζ, 23 Αυγούστου 1741 – 1788;) ήταν Γάλλος αξιωματικός του Πολεμικού Ναυτικού της Γαλλίας και σημαντικός εξερευνητής, ο οποίος χάθηκε με την αποστολή του ενώ εξερευνούσε την Ωκεανία.

Ο Ζαν-Φρανσουά ντε Γκαλώπ γεννήθηκε κοντά στο Αλμπί της νότιας Γαλλίας. Πατέρας του ήταν ο Βικτόρ-Ζοζέφ ντε Γκαλώπ (1709-1784), από παλαιά οικογένεια της περιοχής. Το Laréousse ήταν η ονομασία μιας οικογενειακής ιδιοκτησίας και ο Ζαν-Φρανσουά την προσέθεσε στο επώνυμό του. Ο Ζαν Φρανσουά ήταν ο πρωτότοκος από δέκα αδέρφια, 5 αγόρια και 5 κορίτσια.

Πήγε σε κολέγιο των Ιησουιτών και μετά, σε ηλικία 15 ετών, εισάχθηκε στη Σχολή Ναυτικών Δοκίμων στη Βρέστη. Το 1757 κατατάχθηκε στο πλοίο Célèbre και συμμετείχε σε προμηθευτική αποστολή στο Φρούριο του Λούισμπουργκ της Νέας Γαλλίας. Ο Λαπερούζ επίσης έλαβε μέρος σε δεύτερη προμηθευτική αποστολή εκεί το επόμενο έτος, αλλά καθώς ο Επταετής Πόλεμος είχε επεκταθεί, το φρούριο βρισκόταν υπό πολιορκία, οπότε η αποστολή υποχρεώθηκε να πλεύσει γύρω από τη Νέα Γη, ώστε να αποφύγει τις αγγλικές περιπόλους.

Στις 20 Νοεμβρίου 1759 ο Λαπερούζ τραυματίστηκε στη Ναυμαχία του Κιμπερόν. Παραδόθηκε με το πλοίο και κρατήθηκε αιχμάλωτος για λίγο, προτού επαναπατριστεί στη Γαλλία. Συμμετείχε σε μία απόπειρα των Γάλλων να αποκτήσουν τον έλεγχο της Νέας Γης το 1762, φεύγοντας με τον στόλο όταν ισχυρές αγγλικές δυνάμεις κατέφθασαν.

Μετά τη Γαλλοαμερικανική Συμμαχία, ο Λαπερούζ πολέμησε εναντίον του Βρετανικού Βασιλικού Ναυτικού στα ανοικτά των αμερικανικών ακτών και κυβέρνησε νικηφόρα τη φρεγάτα L'Astrée στη Ναυμαχία του Λούισμπουργκ, στις 21 Ιουλίου 1781. Κατόπιν νίκησε την αγγλική φρεγάτα Ariel στις Δυτικές Ινδίες, οπότε προάχθηκε σε αρχιπλοίαρχο. Στη συνέχεια, τον Δεκέμβριο του 1781 συνόδευσε μία νποπομπί στις Δυτικές Ινδίες, έλαβε μέρος στη Ναυμαχία του Αγίου Χριστοφόρου. Τον Αύγουστο του 1782 ο Λαπερούζ έγινε διάσπμος εκπορθώντας δύο αγγλικά φρούρια στις ακτές του Κόλπου Χάντσον. Τότε επέτρεψε στους άνδρες τους να φύγουν στην Αγγλία με αντάλλαγμα μία υπόσχεση για την απελευθέρωση Γάλλων αιχμαλώτων που εκρατούντο στην Αγγλία.

Ο Λαπερούζ διορίστηκε το 1785 από τον βασιλιά της Γαλλίας Λουδοβίκο ΙΣΤ΄ και από τον Υπουργό των Ναυτικών, ως επικεφαλής μιας εξερευνητικής αποστολής γύρω από τη Γη, καθώς πολλές χώρες εκείνη την περίοδο άρχιζαν ταξίδια επιστημονικών εξερευνήσεων. Ο Λουδοβίκος ΙΣΤ΄ και η αυλή του είχαν παρακινηθεί προς τούτο από μία πρόταση του γεννημένου στην Ολλανδία Αγγλογερμανού εμπόρου Γουίλιαμ Μπόλτς.

Ως στόχοι της εξερευνητικής αποστολής τέθηκαν η συμπλήρωση των εξερευνήσεων στον Ειρηνικό Ωκεανό του Τζέιμς Κουκ (τον οποίο θαύμαζε ο Λαπερούζ), η διόρθωση και η συμπλήρωση των

χαρτών της περιοχής, η σύναψη εμπορικών συμβολαίων, το άνοιγμα νέων θαλάσσιων γραμμών και ο εμπλουτισμός της γαλλικής επιστήμης και των γαλλικών επιστημονικών συλλογών. Επομένως οι σκοποί της αποστολής ήταν γεωγραφικοί, επιστημονικοί, εθνολογικοί, οικονομικοί (αναζήτηση ευκαιριών για φαλαινοθηρία ή εμπόριο γούνας) και πολιτικοί (απώτερα η εγκαθίδρυση γαλλικών βάσεων ή η αποικιακή συνεργασία με τους Ισπανούς συμμάχους στις Φιλιππίνες). Επρόκειτο να εξερευνήσουν τόσο τον βόρειο όσο και τον νότιο Ειρηνικό, συμπεριλαμβανομένων των ακτών της Άπω Ανατολής και της Αυστραλίας, και να στείλουν αναφορές μέσω των υπάρχοντων ευρωπαϊκών σταθμών στον Ειρηνικό. Τα πλοία της αποστολής του Λαπερούζ ήταν το Πυξίς και το Αστρολάβος.

Από τον Μάρτιο του 1785 ο Λαπερούζ πρότεινε να σταλεί στο Λονδίνο ο Πωλ Μερών Μονερόν, που είχε επιλεγεί ως αρχιμηχανικός της αποστολής, ώστε να μάθει για τα μέτρα κατά του σκορβούτου που συνιστούσε ο Κουκ, για τα αντικείμενα ανταλλαγής που χρησιμοποιούσε ο Κουκ στις επαφές του με ιθαγενείς, αλλά και για να αγοράσει επιστημονικά όργανα. Αυτό και έγινε. Το γνωστότερο πρόσωπο που είχε επιζηήσει από τις αποστολές του Κουκ, ο φυσιοδίφης Τζόζεφ Μπανκς, μεσολάβησε στη Βασιλική Εταιρεία ώστε να προμηθευθεί για λογαριασμό του Μονερόν δύο κεκλιμένες πυξίδες που είχε ο Κουκ. Εφοδιασμένος με έναν κατάλογο που είχε καταρτίσει ο Μονερόν αγόρασε και επιστημονικά όργανα (συν δύο εξάντες νέου τύπου που δεν συμπεριλαμβάνονταν στον κατάλογο).

Απέμενε το σημαντικότερο, η επιλογή των μελών των πληρωμάτων των δύο πλοίων. Ο Λαπερούζ επέλεξε άνδρες που έτρεφαν εκτίμηση προς τον

ίδιο. Μεταξύ των 114 που επιλέχθηκαν για το πρώτο πλοίο, ήταν οι εξής δέκα επιστήμονες. Μεταξύ των ανδρών που είχαν κάνει αίτηση για την αποστολή ήταν και ένας δεκαεξάχρονος Κορσικανός ονόματι Ναπολεόν Μποναπάρτ, ο μετέπειτα γνωστός ως «Μέγας Ναπολέων». Τότε ήταν ανθυπολοχαγός της στρατιωτικής ακαδημίας των Παρισίων και μπήκε στον προκαταρκτικό κατάλογο, αλλά **τελικώς δεν επιλέχθηκε** για την αποστολή και έμεινε στη Γαλλία. Εκείνη την περίοδο, ενδιαφερόταν να υπηρετήσει στο ναυτικό αντί του στρατού ξηράς λόγω της ικανότητάς του στα μαθηματικά και τις βολές.

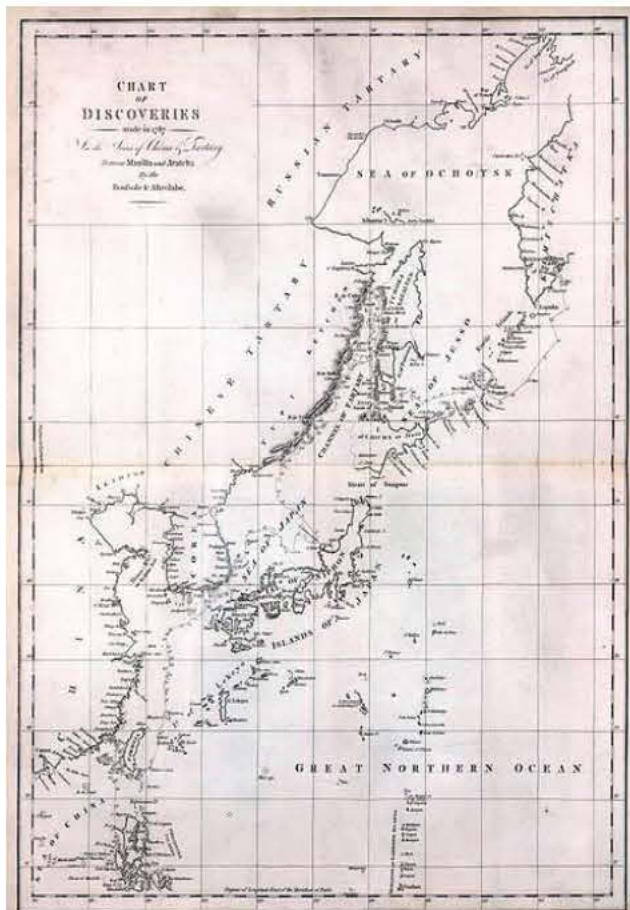
Οι υπολογισμοί του γεωγραφικού μήκους θα γίνονταν με βάση ρολόγια ακριβείας και τη γωνία μεταξύ Ηλίου και Σελήνης, η ίδια μέθοδος με αυτή του Κουκ. Αυτή η μέθοδος προσέδωσε στη χαρτογράφηση ένα επίπεδο επιστημονικής ακριβείας.

Ο Λαπερούζ ανεχώρησε τελικώς με 220 άνδρες από τη Βρέστη την 1η Αυγούστου του 1785 και διέσχισε ομαλά τον Ατλαντικό Ωκεανό, πέρασε το Ακρωτήριο Χορν και διερεύνησε την ισπανική αποικιακή κυβέρνηση στο Κυβερνείο της Χιλής. Στις 9 Απριλίου 1786 έφθασε στο Νησί του Πάσχα και δύο ημέρες αργότερα απέπλευσε για τις Νήσους Σάντουιτς, τη σημερινή Χαβάη, όπου έγινε ο πρώτος Ευρωπαίος στην ιστορία που πάτησε το πόδι του στο νησί Μάουι.

Ο Λαπερούζ ανεχώρησε κατόπιν για την Αλάσκα, όπου έπιασε ακτή κοντά στο Όρος Σεντ Ελίς στα τέλη Ιουνίου του 1786 και εξερεύνησε τη γύρω περιοχή. Στις 13 Ιουλίου 1786 μία μαούνα και δύο βάρκες της αποστολής με 21 άνδρες χάθηκαν στα δυνατά ρεύματα του κόλπου. Μέλη της αποστολής επισκέφθηκαν τη φυλή Τλίγγκιτ. Στη συνέχεια ο Λαπερούζ κατευθύνθηκε προς τα νότια εξερευνώντας τη βορειοδυτική ακτή της ηπείρου.

Η αποστολή του Λαπερούζ απέπλευσε μεταξύ 10 και 30 Αυγούστου, παραπλέοντας την ακτή μέχρι την τότε ισπανική επαρχία της Καλιφόρνιας.

Ο Λαπερούζ και τα μέλη της αποστολής του ήταν οι πρώτοι μη Ισπανοί επισκέπτες της Καλιφόρνια μετά την ίδρυση ισπανικών ιεραποστολών και στρατιωτικών φρουριών. Και μετά βάζει πλώρη για την εξερεύνηση του Ειρηνικού Ωκεανού φτάνοντας ως την Αυστραλία. Αλλά αυτό θα τα δούμε την επόμενη εβδομάδα.

Ένας από τους χάρτες του Λα Περούζ